

De bekerfinale van het seizoen 2003/2004

Rob Bertholée

De geachte lezer van ons clubblad wordt niet verwend met verslagen van het eerste team. Er is weliswaar na de KNSB snel wat op het web te lezen over de “meesterklasse,” zoals de hoofdklasse tegenwoordig ook wel genoemd wordt, maar daar blijft het dan meestal bij. (schaakbond.nl heeft wat verslagen, maar de echte actuele schaaksite is schakers.info. Als je die regelmatig bekijkt kun je het abonnement op het dubieuze blad *Schaaknieuws* opzeggen.)

Vorig seizoen was er alle aanleiding om hier verandering in te brengen. Het absolute hoogtepunt vormde wel de handhaving in de hoogste klasse door de geweldige laatste zet die daar gespeeld werd in het verre toreneindspel (Ernst-Chuchelov 0-1 spasiba). Dit stukje gaat echter niet over deze dramatische centrale ronde, waar iedereen al over heeft kunnen lezen. Het gaat wel over het vervolg van onze tocht door het land om de landelijke beker te veroveren. Zagen we in de vorige episode Amstelveen winnen van achtereenvolgens Amsterdam en onze aartsrivaal uit Leiden, dit keer zouden we in de finalevierkamp te Groningen de clubs uit Apeldoorn, Utrecht en het nietige Sas van Gent treffen.

In de voorbereiding werd dit keer niets aan het toeval overgelaten. Geleerd van een eerder gespeelde finale in Hengelo, hadden we dit keer niet alleen een overnachting vooraf geboekt, maar zorgden ook voor verse spelers om voor de tweede partij van de dag vermoeiden te kunnen vervangen. Zo had eertijds onze grote rivaal de cup voor onze neus kunnen wegkapen. Zoals gezegd hadden we dit team al in de eindronde van de kwalificaties uitgeschakeld.

Het bekerteam stond vanaf het begin onder leiding van teamcaptain Willem Moene, die zelf ook tot de tweede ronde in de basis opgesteld stond naast Maarten Solleveld, Eelke Wiersma en Arno Bezemer. Zelf mocht ik indraaien vanaf de wedstrijd tegen het niet te onderschatten Purmerend, waar we het dit keer een stuk minder spannend tegen maakten (het aandeel Curver geeft in de periode rond deze wedstrijden een nogal volatiel koersbeeld te zien).

Als invaller leek het op mijn weg te liggen om Willem ook als teamleider te vervangen, toen hij

verhinderd bleek voor de finaledag. Tevens vond ik Menno Okkes bereid om mij (of iemand anders, die een te lange eerste partij had gespeeld) te vervangen voor de tweede partij. Kevin Tan was zelfs bereid om stand-by te staan om eventueel nog iemand te vervangen. Dat deze voorzorgen terecht waren bleek wel toen het speeltempo bekend werd. Er werd namelijk gespeeld met een Fischer-systeem, wat impliceert dat een partij willekeurig lang kan duren. Dat is nogal vreemd als je bedenkt dat je dan soms maar een kwartier kan pauzeren. Nog een half uur langer bezig met de eerste partij en je kunt meteen simultaan gaan spelen.

We hadden dus op onze manier weinig aan het toeval overgelaten en zoals het een goede generaal betaamt, had ik me prima voorbereid op de vorige oorlog. Wat per definitie wel een kwestie van toeval bleef, was de loting. Ik mocht het papiertje trekken, dat ons voor de eerste partij van de dag koppelde aan Sas van Gent. Dat ontlokte mijn teamgenoten de uitspraak dat ik mijn bijdrage van de finaledag reeds geleverd had en desgewenst rustig naar huis kon gaan.

Hoewel het buiten erg mooi weer was, ben ik toch maar gebleven. In het andere geval had ik logischerwijs dit verslag niet geschreven. Ik had me trouwens ook op het schaakfestival van Unitas niet hoeven te vervelen. Vele evenementen van die dag stonden in het teken van de eindspelstudie. Het was verrassend te zien hoe populair de ‘eindspelstudie-simultaan door Afek, de lezing van V/d. Heijden en de oploswedstrijd waren. Zelf kon ik daar helaas dus niet aan meedoen.

Op papier leek Utrecht favoriet met Ruud Jansen, Joost Berkvens, Martijn Dambacher en Jelmer Jens. Apeldoorn kwam ook redelijk sterk op met Sipke Ernst, Manuel Bosboom, Arthur van de Oudeweetering en Merijn van Delft. Sas van Gent daarentegen kwam met Tom Piceu, Kees Nieuwe-link, Hans Groffen en Ivo Timmermans en was dus duidelijk de zwakste.

Sas wist moeiteloos aan de verwachtingen te voldoen door eerst kansloos van ons te verliezen en daarna goed vast te houden aan hun streven vierde te worden. Daarin slaagde ze glansrijk. Dit is echter geen lofzang op de passie van de Vlamingen, maar een artikel over Zukertort 1.

Naast me zag ik Hans Groffen een variant van het Frans tegen Eelke spelen, waar ik zelf ook wel eens in verzeild was geraakt (1.e4 e6 2.d4 d5 3. e5 c5 4.c3 Pc6 5.Pf3 Ld7 6.a3 f6 7.Ld3 Dc7 8.0-0). Je kunt dan een minuutje besteden aan het nemen op e5 en dan tot de conclusie komen dat je dat toch maar beter niet kunt doen. Eigenwijs en een beetje dom deed Groffen: 8. ... fxe5 9.Pxe5 om na 9. ... Pxe5 het voor hem misschien verrassende 10.Lf4 gemist te hebben.

Nu kan je volgens een bekend gezegde beter slecht staan met een pion meer, dan gewoon alleen maar slecht staan. Groffen weigerde volgens een ander gezegde ("sla nooit op b2, zelfs niet als het goed is") pion b2 op te halen met de dame. Hem is kennelijk nooit uitgelegd dat je de laatste uitdrukking wat minder serieus dient te nemen. Na de onvermijdelijke dodelijke aanval van Eelke konden we het eerste punt bijschrijven in deze on(t)spannende wedstrijd.

Zelf had ik met zwart een Steinitz-variant van het Frans tegen Ivo Timmermans. Zijn degelijke opzet leverde hem een iets beter eindspel op. Na zijn thematische doorbraak volgde er een slagwisseling, waarop ik met een zetherhaling remise kon en ook wel moest forceren. Gezien het wedstrijdbeeld leek dat bovendien volledig verantwoord. Arno's partij was na wat gemiste kansen van beide partijen in rustig vaarwater gekomen en Maarten stond steeds beter.

De open Spanjaard van Arno tegen Kees Nieuwelink werd inderdaad remise. Maarten vertelde na de partij dat de openingsopzet van Tom Piceu tegen het Konings-Indisch zeker interessant was. Laatstgenoemde raakte echter met het toenemen van de complicaties de draad kwijt, waarna Maarten het op de hem bekende genadeloos efficiënte wijze kon afmaken.

Dat was dus 3-1 in deze wedstrijd, die maar niet spannend werd. De andere match tussen Apeldoorn en Utrecht was een stuk zwaarder. Op zichzelf was dat al gunstig en enigszins verrassend was het Apeldoorn die hier aan het langste eind trok. Na hun smadelijke degradatie in de competitie zouden we ze hier nog verder in een depressie kunnen helpen. Aan de andere kant waren ze misschien extra gebrand om voor hun sponsor Bis een troostprijs te scoren.

We besloten een klein beetje te sleutelen aan de opstelling door bord een en twee en bord drie en vier om te draaien. Menno zou mij vervangen. Niemand had verder een zodanig trauma opgelopen in de ochtendpartij, dat hij het nodig vond zich te laten vervangen door Kevin.

Het bleek dat Bis nog iets creatiever hun opstelling had gewijzigd. Eelke speelde op bord een met zwart tegen de op papier zwakste Apeldoorn, namelijk Merijn van Delft. Maarten had wit tegen Manuel Bosboom, Arno mocht het met zwart opnemen tegen Sipke Ernst en Menno was enigszins ontgaan dat hij tegen zijn goede vriend en onze clubgenoot Arthur speelde.

15:30

1) Merijn denkt over welke opening hij tegen Eelke zal spelen. Eelke dacht dat dat waarschijnlijk ingegeven zou zijn door zijn slechte score tegen hem.

2) Manuel maakt ook geen echt voorbereide indruk door na lange overpeinzing te kiezen voor de Najdorf. Achteraf beschouwd waren de denkpauses van bord een, twee en drie misschien wel geheugenexercities, aangezien hun tegenstander wel redelijkerwijs verwacht kon worden.

3) Ook Sipke neemt even de tijd voordat hij beslist om in te gaan op de Grünfeld van Arno. Hij heeft wel een goede score tegen Arno, in het bijzonder met deze opening (2-0).

4) Arthur speelt altijd hetzelfde en dat geldt ook voor Menno: Weens met Lc4 en d3.

16:00

1) Eelke speelt niet zijn geliefde Svesnikov, maar gebruikt zijn gelegenheidswapen de versnelde Draak met een snel ...b5.

2) Manuel bedient zich van een van zijn stokpaardjes. Dat je met dergelijke dubieuze zijvarianten bij Maarten aan het verkeerde adres bent blijkt al snel.

3) Sipke speelt een tamme positionele variant en Arno lijkt de openingsproblemen voortvarend te kunnen oplossen.

4) Arthur kiest niet de kritieke variant tegen de opzet van Menno en beland met zetverwisseling in een geweigerd koningsgambiet, waarin wit een duidelijk voordeeltje heeft.

16:30

1) Merijn kiest na lang denken voor een slappe opzet met de korte rochade, wat Eelke gemakkelijk spel belooft.

2) Maarten lijkt inmiddels voordeel te hebben door zijn principiële behandeling van de variant van Manuel. Zou er toch niet meer achter deze dubieuze openingsopzet schuilen?

3) Om er nog iets van te maken offert Sipke een pion. Arno weigert beleefd, maar gunt zijn tegenstander daarmee wel een duurzaam plusje.

4) Menno staat inderdaad iets beter, maar heeft als enige van ons veel meer tijd verbruikt.

17:00

1) Eelke heeft na overleg met mij remise afgeslagen. Hij zag toch al niets in het aanbod, omdat hij zijn eigen stelling beter vond. Aangezien de wedstrijd nog volledig open is en ik het bovendien eens ben met zijn oordeel, kan ik hem alleen maar aanmoedigen om door te spelen. Een paar zetten later voeg ik hem diplomatiek toe om zelf maar remise aan te bieden als hij zich er toch niet zeker genoeg over voelt. Ik begin een beetje nattigheid te voelen namelijk. (In beginsel hoor je als captain alleen de virtuele en reële stand in de wedstrijd in overweging te nemen bij het beoordelen van remise-aanboden; de partijstellingen zijn hiervoor de basis.)

2) Maarten ziet zich geconfronteerd met een tegenstander, die als een echte schaakvandaal zo veel mogelijk puin trapt. Met ongelijke lopers en beide koningen in het midden lukt dat goed.

3) Het nadeeltje van Arno blijkt tegen Sipke een echt groot nadeel te zijn. Voor een enkel moment ben ik blij dat ik zelf niet achter de stukken zit. Met de toenemende spanning in de partijen is dat moment overigens ook weer zo voorbij als je alles ziet maar niets kunt doen.

4) Menno heeft zijn openingsvoordeeltje op prettige wijze geconsolideerd en kan de druk opvoeren. Dit heeft meteen zijn gunstige weerslag op het wederzijdse tijdverbruik.

17:30

1) Eelke draalt in een optisch nog steeds mooie stelling met het vinden van een actief plan. Merijn lijkt zich wat meer op zijn gemak te gaan voelen, ondanks een grote tijdachterstand.

2) Maarten pakt de vandaal hard aan en past zero-tolerance toe op de vervuiler die betaalt en lik op stuk krijgt. Maarten ontpopt zich als de ware hoeder van de normen en waarden.

3) Arno lijkt zich aan de druk te ontworstelen door zelf een pion te offeren voor tegenspel.

4) Menno heeft het loperpaar in een open stelling zonder dat zwart tegenspel heeft.

18:00

1) Wit kiest a2 als wel zeer originele plek voor zijn paard. Nog steeds is er alle reden voor optimisme over de kansen van Eelke. Wel is zijn pion op b4 zwak, maar zelfs als die verloren gaat, lijkt de zwarte activiteit voldoende compensatie te garanderen.

2) Maarten heeft, met al zijn zware stukken actief, een winnende aanval gekregen. Daarbij komt nog dat voor zwart de tijd wel erg krap begint te worden.

3) De pion ziet Arno voorlopig niet meer terug,

maar via de open lijn heeft hij tegenspel.

4) Menno maakt langzaam maar zeker vorderingen in het eindspel twee lopers tegen twee paarden met de torens erop. Hij activeert zijn koning. Wel altijd opletten met die knollen.

18:30

1) Eelke heeft het eindelijk voor elkaar. Hij heeft zijn mooie versnelde Draak weten om te bouwen tot een afzichtelijke Svesnikov. Het witte paard van a2 heeft hij met veel moeite naar d5 weten te lokken, waar het zich natuurlijk weer opperbest voelt. Ik vrees dat Merijn nu niet meer ingaat op een remisevoorstel. Dit soort partijen maakt het teamleiderschap een beproeving. Er zullen er vast nog wel een paar meer volgen.

2) Maarten mist een harde geforceerde winst, maar met een paar mooie vrijpionnen en een ideale blokkade van die van de tegenstander is het eindspel glad gewonnen.

3) Arno ruilt de torens in plaats van een paar lichte stukken en heeft niets meer voor de pion.

4) Menno heeft al zijn stukken naar de goede plaatsen gedirigeerd en kan zich opmaken voor de meer technische fase. Arthur raakt bovendien in lichte tijdnood.

19:00

1) Eelke's stelling is compleet lek. Voor een Svesnikov is dat natuurlijk prima, maar zwart heeft voor deze opstelling niet de meest gelukkig weg gekozen. Er gaat al een kwaliteit af. Merijn's aanval gaat daarna ook nog onverminderd door en Eelke houdt het voor gezien.

2) Maarten komt gezellig op bezoek met zijn koning in de zwarte stelling. Manuel hoeft dit eindspel gelukkig niet lang meer te ondergaan, want daar heeft hij niet eens de tijd voor. Maarten weet inderdaad snel de vis op het droge te krijgen en kan voor zichzelf tevreden zijn.

3) Arno geeft het kansloos geworden paardeindspel op als al zijn pionnen vertrappt dreigen te worden door het op hol geslagen edele dier van Sipke.

4) Menno lijkt een pion te kunnen gaan oogsten, maar zou daarvoor zijn loperpaar op moeten geven en ziet hiervan af als hij een zwarte vesting ontwaart, gebaseerd op zijn inactieve slechte loper en een sterk blokkadepaard voor de gedekte vrijpion die hij dan meer zou hebben. In de consternatie verliest Menno zelf een pion, maar heeft met zijn loperpaar in open stelling en actieve koning nog steeds volwaardige compensatie. Bovendien heeft hij twee keer zo veel tijd als Arthur. De rondhuppelende zwarte cavalerie dreigt een tweede witte pion

te slachtofferen, waar Menno geen andere remedie tegen ziet dan zijn looper heen en weer te spelen. Arthur doet hetzelfde met zijn paard en bied remise aan. Menno kijkt mij aan en krijgt het voor de hand liggende gebod om door te spelen. Dan gebeurt het ondenkbare (niet te verwarren met het een letter schelende ondankbare). De hand van Menno reikt over het bord en Arthur weet niet hoe snel hij dit verdwaalde lichaamsdeel heen en weer moet bewegen met het uiteinde van een van zijn eigen extremiteiten (ook wel genoemd: handen schudden). Wat was er aan de hand? Moest Menno capituleren, vanwege een acuut opkomende migraine? Desgevraagd bleek er geen sprake te zijn van overmacht, maar van de vrije individuele keus van beoefenaren van de schaaksport om een gelijkspel overeen te komen in de hitte van de strijd. Natuurlijk kon ik het niet laten om te laten zien hoe wit zijn pion toch kon houden door de afstandswerking van zijn lopers, maar dat is niet het punt. Al zou wit negen pionnen achter zijn gekomen, dan nog was het aan zwart om wit pat te zetten als hij zo nodig remise wil. Als je bijvoorbeeld eeuwig schaak niet meer kunt voorkomen, laat je tegenstander dan maar voor eigen risico een claim indienen bij de wedstrijdleider. Een remise betekende voor het team in dit geval gewoon verlies en een teleurstellend einde van onze tweede bekerfinale.

Desalniettemin kunnen we als bekerteam terugkijken op een zeer geslaagd seizoen. We hebben alle wedstrijden zonder invallers kunnen spelen. Ook werd er goed gevochten, zelfs als de omstandigheden bij de doordeweekse uitwedstrijden moeilijk waren. We hadden nog niet eerder een zo sterke basis, maar de extra inspanning op lastige momenten gaf de doorslag. Net voor de laatste horde hebben we het estafettestokje laten vallen, maar we kunnen tevreden zijn over het bereikte resultaat. Vaak genoeg is het in eerdere jaren met een op papier sterk basisteam met of zonder invallers fout gegaan in de voorrondes. Nu nog iets meer focus op het teambelang en we zijn klaar om die beker een keer bij ons in de prijzenkast te zetten.

Zukertort mag blij zijn dat, na de perfecte organisatie door Willem van de bekercompetitie, in Maarten een opvolger met gezag is gevonden om de belangen van de vereniging in de cup te verdedigen. Voor het afgelopen seizoen rest mij nog iedereen te bedanken, die meegewerkt heeft aan het behalen van zilver, met name Arno, Eelke, Kevin, Maarten, Menno & Willem.

Maarten Solleveld – Manuel Bosboom

Finale KNSB-cup, 13 juni 2004

Aantekeningen van de witspeler

Niet lang voor deze partij had ik mezelf op jammerlijke wijze laten uitschakelen door Bosboom in de kwalificatie voor het NK (zie *L'Echec* 150 – red.). Hoewel ik daarom erg gebrand was op revanche, besepte ik ook wel dat Manuels speelstijl me niet echt ligt. Gelukkig wist Arno Bezemer mijn zelfvertrouwen wat op te vijzelen door erop te wijzen dat Manuel het eigenlijk lastiger had: hij moest vanaf zet 1 zijn krakkemikkige openingsrepertoire bij elkaar zien te houden terwijl ik gewoonlijk mijn huisanalyses kan volgen.

1.e4 c5 2.Pf3 d6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 a6 6.f4 e6 7.Ld3 b5?!

Scherp en dubieus, een typische Bosboom-zet dus. **8.e5! dxe5 9.fxe5 Pd5 10.Dg4 h5?!**

Idem.

11.Dg3 Pb4?!

Maar hier was 11. ... h4 toch echt het meest geschikt om rotzooi te trappen. Niet dat het zo geweldig goed is voor zwart, bepaald niet, maar ik was er toch van overtuigd dat dit op het bord zou verschijnen.

12.Le3 Pxd3+ 13.cxd3

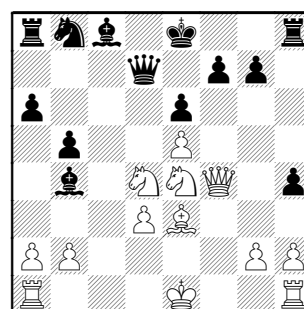
Laat ik een variant geven om te demonstreren hoe beroerd zwart er al aan toe is: 13. ... Lb7 14.0-0 Lc5 15.Dxg7 Tf8 16.Tf4 Pc6 17.Taf1! Pxd4 18.Txf7 en wint. De essentie van zwarts problemen is uiteraard gelegen in zijn ontwikkelingsachterstand, hij heeft zojuist zijn enige ontwikkelde stuk afgeruild.

13. ... Dd7?

Dus dit maakt de zaak alleen maar erger, ik geloof zelfs dat wit nu aantoonbaar gewonnen staat.

14.Pe4! h4 15.Df4 Lb4+

Een geslaagde poging om mijn koning op het verkeerde been te zetten. Na de meeste andere zetten zou wit kort rokeren en met gemak de zwarte verdediging omverblazen.

16.Ke2?!

Veel handiger was 16.Ld2! Aangezien met 16. ... Lxd2+ 17.Kxd2 aan zwarts problemen ook nog een gapend gat op d6 wordt toegevoegd, is 16. ... Le7 waarschijnlijker. Niettemin is het na 17.0-0! wel zo'n beetje gebeurd:

A) 17. ... Dxd4+ 18.Le3 Dd5 19.Dxf7+ Kd7 20.Dxg7 Te8 22.Pf6+

B) 17. ... Tf8 18.Pd6+ Lxd6 19.exd6

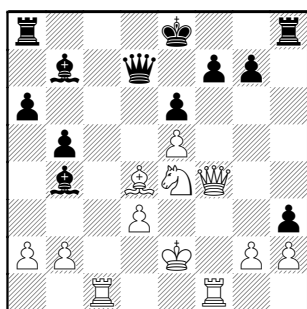
C) 17. ... 0-0 18.Pf6+! Lxf6 19.exf6 e5 20.Dxe5 Te8 21.Df4

16...Lc8-b7 17.Th1-f1! Pb8-c6 18.Ta1-c1?!

Een fout, van het type dat gewoonlijk moet worden toegeschreven aan een gebrek aan zelfvertrouwen, en die in dit geval ook niet los gezien kan worden van mijn vorige partij tegen deze tegenstander. Ik wist dat ik erg goed stond en zocht een manier om het uit te maken. Toen ik echter geen klap van de gewenste sterkte kon vinden begon ik toch weer te twijfelen, wat resulteerde in deze zet. Uiteraard had ik gezien dat ik geen stuk zou verliezen op d4 vanwege een aftrekschaakje, maar dat is vooral goedkoop effectbejag. De loper staat namelijk wel degelijk kwetsbaar op d4. Veel eenvoudiger was 18.Pxc6! Lxc6 en nu zijn zowel 19.Pg5, 19.Tac1 als 19.a3 uitstekend voor wit, zonder dat zwart veel tegenspel krijgt.

18. ... Pd4+! 19.Lxd4 h3

Iets handiger was 19. ... Th5! Dat zou zwart na bv. 20.Dg4 Tf5 21.Dxh4 Txf1 22.Txf1 Lxe4 23.Dxe4 Tc8 zowaar enige positionele compensatie voor zijn verloren pion geven.

20.gxh3

Niet slecht, maar 20.g3! was beter. Dan zou 20. ... Th5 niet meer in aanmerking komen vanwege 21.g4. Ik had echter onvoldoende geapprecieerd dat het in de stelling na 20. ... Lxe4 21.Dxe4 handiger is

om de pion op g3 te hebben, zodat zwart nooit iets kan beginnen over de h-lijn.

20. ... Th3?

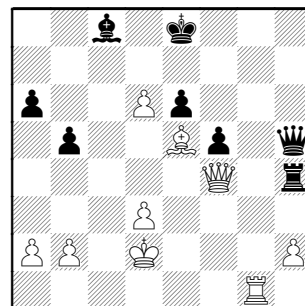
Hier was 20. ... Lxe4! 21.Dxe4 Tc8 dus aangewezen, waarna wits dubbele h-pion hem slechts een klein voordeeltje bezorgt.

21.Pd6+

Of ook 21.Pg5! Th5 22.Lb6 Tc8 23.h4! en zwart staat machteloos tegen Txc8+ en Tc1-c7.

21. ... Lxd6 22.exd6 Tc8 23.Lxg7!

In essentie de beslissing. Nu heeft wit behalve groot positioneel voordeel ook een pluspion, en geen van beiden worden nog uit handen gegeven. Het was aanlokkelijk om met 23.Txc8+ Lxc8 24.Tc1 te proberen in de aanval te winnen, maar na 24. ... Db7! blijkt dat toch minder duidelijk dan de partijvoortzetting. **23. ... f5 24.Le5 Dh7 25.Txc8+ Lxc8 26.Tg1 Dh5+ 27.Kd2 Th4?!**

28.Df4-g5?!

Zwarts onvoorzichtige laatste zet (niet dat het nog veel uitmaakte trouwens) maakte een directe mat-aanval mogelijk. Ik miste echter de beslissende switch naar de damevleugel over de diagonaal g1-a7: 28.Tg8+! Kf7 (28. ... Kd7 29.Df2) 29.Tg7+ Kf8 (29. ... Ke8 30.Df2) 30.De3.

28...Dxg5+ 29.Txg5

Het nu ontstane eindspel is ondanks de ongelijke lopers glad gewonnen. Niet alleen is wits stelling onaantastbaar, ook heeft hij twee vrijpionnen. Daarom zou zelfs torenruil zwart hier niet meer helpen, bijv. 29. ... Tg4 30.Txg4 fxc4 31.Ke3 Lb7 32.Kf4 Lb7 33.h4!

29. ... Th7 30.Ke3 Kd7 31.Lg3 Kc6 32.Kd4 b4 33.Ke5 Tb7 34.h4 a5 35.h5 Th7 36.Kf6 La6 37.Kxe6 Lxd3 38.Kf6 Kd5 39.Tg7 Th6+ 40.Kg5 Th8 41.h6 Lb1 42.a3 bxa3 43.bxa3 f4 44.Lxf4 a4 45.Kf6 Kc6 46.Tc7+ 1-0